

9. Rada lehalizovala hralnyi biznes [The council legalized the gambling business]. Ekonomichna pravda : ofitsiyni vebсайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/07/14/662916/> (data zvernennia: 15.09.2020). [in Ukr.].

10. Zelenskyi ostatochno lehalizuvav hralnyi biznes [Zelensky finally legalized the gambling business]. Dyvys info : ofitsiyni vebсайт. URL: <https://dyvys.info/2020/08/11/zelenskyj-ostatochno-lehalizuvav-gralnyj-biznes/> (data zvernennia: 15.09.2020). [in Ukr.].

11. Savchenko A. V., Kryshevych O. V. Protipravnyi vplyv na rezultaty ofitsiinykh sportyvnykh zmathan: problemni pytannia kryminalnoi vidpovidalnosti [Illegal influence on the results of official sports competitions: problematic issues of criminal liability]. URL: <https://www.naiu.kiev.ua/pravova-prosvita/osnovi-antikorupciynogo-zakonodavstva-ukrayini/naukovi-statti-ta-tezi-z-antikorupciynoi-tematiki/savchenko-av-krishevich-ov-protipravnyj-vplyv-na-rezultati-oficijnih-sportivnih-zmagan.pdf> (data zvernennia: 15.09.2020). [in Ukr.].

SUMMARY

Vasyl S. Berezniak, Violetta V. Rets. Application of criminal law for illegal influence on the results of official sports competitions in the era of legalization of games. The scientific article examines the issue of legal correctness of criminal law and certain rules of law, which regulates the prohibition of illegal influence on the results of official sports competitions, as well as a number of risks that may arise in connection with the legalization of gambling, including bookmaking (sports betting) as a derivative of gambling.

Criminal law is constantly updated to meet the requirements of the time. The same applies to the ban on sports betting, which contains a number of features. This study analyzes the specific risks created by the legislator during the implementation of the relevant norm.

Examining criminal liability for manipulating the results of official competitions and formulating proposals to improve the criminal law on this topic, it is clear that the legalization of gambling, and especially bookmaking, may be a question of criminal liability for participation in sports betting. It turns out that for the existence of criminal law there is no special rule that regulates the prohibition of gambling, including bookmaking. Article 369-3 of the Criminal Code of Ukraine can be prosecuted only on the grounds of influencing the results of official sports competitions and receiving benefits as a result of such acts; violation of the ban on sports betting. With the legalization of bookmaking, betting on sports will become even easier as well as avoiding further criminal liability.

The legalization of any recently banned activity is used to expand the budget replenishment, because the gambling business, like any other, must pay taxes, but it is reasonable to think that expanding the budget is not to encourage gambling, and industry development and agriculture, stimulating the economy, etc.

Keywords: *sports betting, gambling business, illegal influence on the results of official sports competitions.*

УДК 343.4

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-4-224-230

Вікторія РУФАНОВА®

кандидат юридичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ГЕНДЕРНО ОБУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА

У статті автором досліджено поняття «гендерно обумовлене насильство». Здійснено аналіз законодавчих категорій, які розкривають ознаки гендерно обумовленого насильства.

Ключові слова: *гендер, насильство, гендерно обумовлене насильство, насильство за ознакою статі, дискримінація, гендерна рівність, порушення прав особи.*

Постановка проблеми. У підсумковому документі засідання Міжпарламентського Союзу 16 жовтня 2014 р. у м. Женеві зазначено, що «гендерна рівність лежить в основі прогресу, миру та розвитку. Якщо ми прагнемо досягнення миру і безпеки у світі, подолання бідності та забезпечення сталого розвитку, то повинні докласти всіх зусиль для

© Руфанова В.М., 2020

ORCID iD : <https://orcid.org/0000-0002-1125-6277>

vo-1_shablisty@ukr.net

досягнення цієї мети» [1]. Гендерно обумовлене насильство лежить в основі глобальних проблем світового рівня. Це суспільно негативне явище охоплює всі країни світу. Жодна країна не зуміла повністю подолати гендерно обумовлене насильство, оскільки не вдалося забезпечити стовідсоткову гендерну рівність.

У зв'язку з цим однією з найактуальніших тенденцій розвитку та забезпечення прав людини в глобальному, загальносвітовому масштабі на сьогодні є забезпечення гендерної рівності та недопущення вчинення будь-якого насильства за гендерними ознаками. Як слушно зауважує професор Л. І. Лазор, що «поява третього покоління прав пов'язана з усвідомленням як людством у цілому, так і окремими спільнотами солідарних інтересів, зневага якими може перервати нормальний розвиток людства» [2, с. 6].

На засіданні Комісії по становищу жінок у Нью-Йорку 2013 року Генеральний директор Всесвітньої організації здоров'я (далі ВОЗ) доктор Маргарет Чен заявила, що насильство стосовно жінок є проблемою глобальної охорони здоров'я епідемічного масштабу і тому необхідно забезпечити нульову терпимість до насильства стосовно жінок. Проблема насильства над жінками та дівчатами є важливим завданням світової системи охорони здоров'я, гендерної рівності та прав людини, яка стосується кожної країни та кожної частини суспільства.

Згідно з офіційними даними ВОЗ щодо поширеності насильства, кожна третя жінка (35 %) у світі протягом життя зазнає фізичного або сексуального насильства з боку інтимного партнера або сексуального насильства з боку іншої особи. Здебільшого це насильство над жінками вчиняють інтимні партнери. Небезпека насильства над жінками полягає у тому, що останнє може негативно впливати на фізичне, психічне, сексуальне та репродуктивне здоров'я жінки, а за деяких обставин підвищувати ризик інфікування СНІД [3].

Актуальність обраної теми дослідження великою мірою обумовлена соціальною необхідністю дослідження гендерно обумовленого насильства та узгодження категоріального різномайття з досліджуваною проблематики.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми та на які посилається автор, дозволяє стверджувати, що сьогодні у вітчизняній юридичній науці поки що бракує фундаментальних розробок проблем протидії гендерно обумовленому насильству. Не применшуючи ролі та значущості розроблень українських правознавців з гендерної проблематики, таких як Н. Аніщук, А. Благої, О. Бойка, Н. Болотіної, А. Грибовської, І. Грицай, М. Буроменського, Ю. Говора, Л. Кормич, К. Левченко, Н. Лесько, Т. Марценюк, Т. Мельник, А. Олійник, Н. Оніщенко, З. Ромовської та інших, все ж таки необхідно визнати, що вони не приділяють достатньої уваги з'ясуванню поняття гендерно обумовленого насильства на підставі дослідження міжнародного та вітчизняного законодавства.

Вищенаведене зумовило вибір теми і **мети** дослідження, якою є з'ясування змісту поняття та ознак гендерно обумовленого насильства, його співвідношення з суміжними поняттями.

Виклад основного матеріалу. Результатом усвідомлення критичного стану поширення насильства над жінками у світовому масштабі, його руйнівних наслідків та шкідливого впливу на здоров'я стало те, що міжнародна спільнота почала активно розробляти міжнародні стандарти, які б ґрунтувалися на досягненнях сучасної цивілізації правового регулювання та були синтезом отриманого досвіду. На загальносвітовому рівні основним документом, що проголошує права людини та забороняє дискримінацію за будь-якою ознакою, є Загальна декларація прав людини, ухвалена 10 грудня 1948 року. Також у Преамбулі Статуту ООН вперше на міжнародному рівні був закріплений принцип рівноправ'я жінок і чоловіків, що проголосив рішучість народів Об'єднаних Націй затвердити віру в основні права людини, в гідність і цінність людської особистості, в рівноправ'я чоловіків та жінок [4]. Отже, основний документ ООН до постулатів світової спільноти відносить рівноправ'я людей незалежно від статі у всіх без винятку галузях суспільного життя.

Принцип рівності за статевою ознакою закріплено в Міжнародному пакті про економічні, соціальні та культурні права від 16 грудня 1966 р. (далі Пакт), який Україна ратифікувала 18 вересня 1973 р. Відповідно до пункту 2 ст. 2 Пакту, держави гарантують реалізацію прав, що проголошені у ньому, без будь-якої дискримінації, зокрема за ознакою статі. Ст. 3 Пакту має спеціальну гендерну спрямованість. Вона зобов'язує держави, які

беруть участь у цьому Пакті, забезпечити рівне для чоловіків і жінок право користування всіма економічними, соціальними і культурними правами, передбаченими в Пакті [5].

Утвердження гендерної рівності на сьогодні є надзвичайно актуальним питанням і для України. Україна долучилась до головних міжнародних зобов'язань щодо гендерної рівності, включно з Конвенцією про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW, 1980) та її Факультативним протоколом, Пекінською декларацією та Платформою Дій (1995), формується законодавча база з метою забезпечення правового регулювання дотримання гендерного принципу у всіх сферах життя. Зокрема, ухвалено Закони України : «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2005 р.); «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (2012 р.); «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (2017 р.); криміналізовані діяння, пов'язані з домашнім насильством – ст. 126¹ Кримінального Кодексу України (2017 р.). У вересні 2018 р. було затверджено Національний план дій з виконання рекомендацій, викладених у заключних зауваженнях Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок до восьмої періодичної доповіді України про виконання Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок на період до 2021 року.

Незважаючи на те що юридично Україна не ратифікувала Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами, яка була підписана 11 травня 2011 р. (далі – Стамбульська Конвенція), можемо констатувати, що у вітчизняній системі права формується законодавча база, спрямована на реалізацію положень Стамбульської Конвенції з метою правового урегулювання питання дотримання гендерної рівності та недопущення вчинення гендерно обумовленого насильства.

Зазначимо, що в процесі формування суспільних відносин у сфері забезпечення прав людини щодо запобігання та подолання насильства використовувалися такі категорії, як «дискримінація щодо жінок», «насильство щодо жінок», оскільки вважалося, що такі явища наявні тільки стосовно жінок, а насильство щодо чоловіків – або відсутнє взагалі, або ж невелике. У зв'язку з цим 18 грудня 1979 р. прийнято Конвенцію ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (Україна ратифікувала 19 грудня 1980 р.), в якій наголошується, що дискримінація щодо жінок порушує принцип рівності та поваги людської гідності, перешкоджає участі жінок нарівні з чоловіками в політичному, соціальному, економічному та культурному житті своєї країни, заважає зростанню добробуту суспільства і сім'ї та ще більше перешкоджає повному розкриттю можливостей жінок на благо своїх країн та людства [6].

Наступний період у цьому питанні ознаменувався розумінням того, що такий підхід має бути розширеним і доречно говорити про гендерну дискримінацію та гендерно обумовлене насильство, що передбачає подолання дискримінації/насильства як щодо жінок, так і щодо чоловіків. Сьогодні поняття «насильство щодо жінок» залишається у лексиці громадськості та публічної влади, однак перевага все ж надається нейтральній категорії – «гендерно обумовлене насильство» [7, с. 217].

З'ясовуючи сутність гендерно обумовленого насильства, доречно пригадати визначення насильства, запропоноване професором Генріхом Кіреєвим: «насильство – це особливий тип відносин між людьми, що склався на базі протилежного ставлення до природних, об'єктивних умов їх існування ... насильство існує там, тоді і остільки, де, коли і скільки має місце привласнення, придушення, підпорядкування волі суб'єкта, панування над нею» [8, с. 17]. Тобто, погоджуючись, можемо відмітити, що в основі насильства, як певного типу відносин, є прагнення привласнення, придушення, підпорядкування волі суб'єкта або панування над суб'єктом.

У Стамбульській Конвенції насильство стосовно жінок пропонується розуміти як порушення прав людини й форма дискримінації стосовно жінок та означає всі акти насильства стосовно жінок за гендерною ознакою, результатом яких є або може бути фізична, сексуальна, психологічна або економічна шкода чи страждання стосовно жінок, у тому числі погрози таких дій, примус або свавільне позбавлення волі, незалежно від того, чи відбувається це в публічному або приватному житті. *Насильство стосовно жінок за гендерною ознакою* (курсив наш) означає насильство, яке спрямоване проти жінки через те, що вона є жінкою, або яке зачіпає жінок непропорційно. Найбільш поширені такі тяжкі форми насильства стосовно жінок за гендерною ознакою, як-от домашнє насильство, сексуальне домагання, зґвалтування, примусовий шлюб, злочини, вчинені в ім'я так званої «честі», каліцтво геніталій [9, с. 17].

Як можемо спостерігати, в офіційному документообігу словосполучення гендерно обумовлене насильство не застосовується, поряд з цим у спільноті акцентується саме на гендерній ознаці. У Стамбульській Конвенції під гендером пропонується розуміти соціально закріплені ролі, поведінку, діяльність і характерні ознаки, які певне суспільство вважає належними для жінок та чоловіків [9, с. 17]. В Україні жоден закон не містить визначення гендеру. Поряд з цим в Інструкції щодо інтеграції гендерних підходів під час розроблення нормативно-правових актів, затвердженій наказом Міністерства соціальної політики України від 07.02.2020 р. № 8, законодавець задекларував поняття гендеру, яке повністю відповідає формулюванню, наведеному вище та запропонованому Стамбульською Конвенцією. Водночас у Законі України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2005 р.) під насильством за ознакою статі пропонується розуміти діяння, спрямовані проти осіб через їхню стать, або поширені в суспільстві звичаї чи традиції (стереотипні уявлення про соціальні функції (становище, обов'язки тощо) жінок і чоловіків), або діяння, що стосуються переважно осіб певної статі чи зачіпають їх непропорційно, які завдають фізичної, сексуальної, психологічної або економічної шкоди чи страждань, включно з погрозами таких дій, у публічному або приватному житті [10]. Як можемо помітити, законодавець уникає використання терміна гендер, хоча зі змісту визначення випливають специфічні ознаки цього виду насильства, зокрема стать, соціальні ролі, функції, характерні ознаки, які суспільство вважає притаманними особам певної статі. У зв'язку з цим насильство за ознакою статі за своїми найбільш суттєвими ознаками є гендерно обумовленим насильством.

Поряд з терміном гендерно обумовлене насильство використовується термін «гендерне насильство», під яким розуміється акт насильства, який вчиняється на підставі статевої ознаки, тобто щодо жінки, тому що вона жінка. Метою гендерного насильства є встановлення контролю та підтвердження власної переваги. Як правило, гендерне насильство пов'язане з жорстоким поведінням [11].

У дослідженні *Violence against Girls and Women: A Public Health Priority*. UNFPA Gender Theme Group, Interactive Population Center (1998 р.) зазначається, що гендерне насильство – це насильство, яке стосується чоловіків і жінок, і жертвами якого переважно є жінки. Воно виникає як наслідок нерівних владних стосунків між жінками і чоловіками. Це насильство, яке спрямоване проти жінки, тому що вона жінка, чи яке непропорційно впливає на жінок. Воно стосується (але не обмежується) фізичної, сексуальної і психологічної шкоди, включно із залякуванням, стражданнями, примусом та/або позбавленням свободи в сім'ї чи в суспільстві загалом [12].

Гендерне насильство розглядається у контексті дискримінації за статевою ознакою і використовується для відмінності звичайного насильства від насильства, що спрямоване на приватних осіб чи на групи осіб на підставі статі (гендерної ознаки). Цей вид насильства охоплює більше коло суспільних відносин, ніж сексуальний напад та звалтування. Воно в основному коріниться у нерівних правових відносинах, що сприяють поляризації відмінностей між статями [13, с. 9]. Водночас Н. В. Аніщук вважає, що хоча гендерне насильство може відбуватися в публічній обстановці, воно великою мірою коріниться в позиції припустимості до насильства в сім'ї, в суспільстві та в державі, призводячи до гендерного дисбалансу та дискримінації за статевою ознакою [14]. На думку Л. В. Гонюкової, що термін «гендерне насильство» використовується для відмінності звичайного насильства від насильства, що спрямоване на приватних осіб чи на групи осіб на підставі статі (гендерної ознаки). Воно містить дії, що завдають фізичної, психологічної, сексуальної шкоди чи страждання, погрозу таких дій, примус та інші обмеження свобод всупереч принципу гендерної рівності. По суті, гендерне насильство – це різновид агресивної поведінки, використання сили на основі ознаки статі – від словесних образ і погроз до фізичних побоїв та примусу [15, с. 34].

На офіційному сайті Ради Європи під гендерним насильством пропонується розуміти насильство, спрямоване проти особи через її стать, або насильство, яке непропорційно стосується людей певної статі. Гендерне насильство містить у собі насильство над жінками, насильство в сім'ї над жінками, чоловіками та дітьми, які проживають в одній сім'ї. Однак саме жінки та дівчата переважно потерпають від гендерного насильства [16].

Узагальнюючи вищенаведені визначення гендерного насильства, зазначимо, що вони досить схожі та принципово не відрізняються. У змісті запропонованих авторами визначень акцентується саме на заподіянні на підставі гендерної ознаки фізичної, психологічної, сексуальної шкоди чи страждання, або погрози таких дій. Від гендерного наси-

льства можуть потерпати представники різних статей, однак зважаючи на те, здебільшого воно вчиняється щодо жінок, терміни «гендерне насильство», «гендерно обумовлене насильство», «насильство стосовно жінок», «насильство за ознакою статі» надалі вживатимуться синонімічно.

Дослідниця принципу гендерної рівності І. Грицай, зазначає, що гендерно обумовлене насильство являє собою дії або бездіяльність однієї особи (групи осіб) щодо іншої (групи осіб), спрямовані на відтворення гендерних ролей у соціумі через погіршення становища чоловіка/жінки в усіх сферах життєдіяльності та призводять до порушення прав людини, підриваючи як здоров'я та гідність індивіда, так і безпеку, економічну, соціальну стабільність нації [17, с. 314].

Вважаючи цілком прийнятним запропоноване І. Грицай визначення гендерно обумовленого насильства, начальник відділу з питань дотримання гендерної рівності Управління моніторингу дотримання прав людини Міністерства внутрішніх справ України Перунова О. С. пропонує під ним розуміти негативні діяння однієї особи/групи осіб, викликані статевою приналежністю іншої особи/групи осіб та спрямовані на порушення прав, свобод та можливостей у приватній та/або публічній сферах діяльності жінки/чоловіка через психологічні, фізичні, сексуальні та інші методи впливу. Загально-соціальними та правовими ознаками гендерно обумовленого насильства є: 1) негативний вплив на права та свободи жінки/чоловіка іншою особою/групою осіб; 2) гендерно обумовлене насильство спрямоване на порушення прав жінок та чоловіків через їх статевою приналежність, що виражається у різних формах (психологічне, фізичне, сексуальне тощо) та сферах суспільства (соціальної, економічної, політичної, культурної та ін.); 3) насильство впливає з нерівних владних відносин між чоловіками та жінками як у публічній, так і у приватній сферах; 4) може бути реалізоване як через дію, так і через бездіяльність [18, с. 219].

Висновки. Отже, з огляду на вищевикладене, під гендерно обумовленим насильством у вузькому значенні пропонуємо розуміти насильство щодо особи/групи осіб через її/їх стать або яке непропорційно стосується осіб певної статі.

У широкому значенні гендерно обумовлене насильство – це суспільно негативне діяння (дія чи бездіяльність) особи/групи осіб, викликане статевою приналежністю особи/групи осіб, яке полягає у заподіянні фізичної, психічної, сексуальної, економічної шкоди чи погрози їх застосування та може вчинятися у приватній та публічній сферах.

Найбільш суттєвими ознаками гендерно обумовленого насильства, яке відрізняє його від інших видів насильства є: 1) вчиняється у формі дій чи бездіяльності; 2) стосується різних категорій населення через їх стать (жінки, чоловіки, люди, які змінили стать, особи, які мають різну сексуальну орієнтацію); 3) є порушенням прав, свобод, можливостей особи та їх гарантій; 4) призводить до обмежень у визнанні, реалізації або користуванні правами свободами та можливостями; 5) пов'язане з фізичним, психічним, сексуальним, економічним насильством, або погрозою його застосування, що спричиняє шкоду здоров'ю; 6) впливає з нерівних владних відносин між чоловіками та жінками; 7) ґрунтується на застарілих уявленнях та стереотипах щодо соціальних ролей та функцій особи; 8) вчиняється у приватній та публічній сферах; 9) спричиняє погіршення становища особи у суспільстві; 10) підриває гідність особи; 11) у загальнодержавному та світовому масштабі підриває авторитет, безпеку, економічну та соціальну стабільність нації.

Проблема гендерно обумовленого насильства та гендерної рівності надзвичайно складна та знаходиться на початковій стадії дослідження. Водночас, будучи надзвичайно важливою та пріоритетною сама по собі, вона актуалізує ціле коло соціальних, правових, організаційних, економічних, управлінських, культурних питань, які ще доведеться вирішувати нашої державі.

Список використаних джерел

1. Звіт про участь делегації Верховної Ради України у 131-й Асамблеї Міжпарламентського Союзу 12 – 17 жовтня 2014 року, м. Женева, Швейцарія. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/mpz/docs/2146_Zvit_IPU_131.htm (дата звернення: 21.10.2020).
2. Лазор Л. І. Основні тенденції розвитку захисту соціальних прав людини в умовах глобалізації. *Правові засоби забезпечення та захисту прав людини: вітчизняний та зарубіжний досвід* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Кн. 2. Луганськ, 21–22 квіт. 2011 р. С. 6–10.
3. *Насиліе в отношении женщин*, 30 ноября 2017. URL: <https://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women> (дата звернення: 21.10.2020).
4. Статут Організації Об'єднаних Націй. Статут Міжнародного Суду : міжнар. док. від 26.06.1945 : ред. від 16.09.2005. Законодавство України. Київ : Упр. комп'ютериз. систем Апарату

- Верхов. Ради України, 1996–2009. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_010.
5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
6. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. Бібліотечка голови профспілкового комітету 05.2005. 2005 р. № 5.
7. Перунова О. С. Гендерно обумовлене насильство: поняття та ознаки. *Правове життя сучасної України* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. : у 3 т., Одеса, 15 трав. 2020 р. Т. 1. С. 216–220.
8. Киреев Г. Н. Сущность насилия. Прометей. Москва, 1990. 108 с.
9. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція). Довідник для членів парламенту. Київ, К. І.С., 2014 р. 101 с.
10. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 8 вересня р. № 2866-IV. *Урядовий кур'єр* 2005. 19 жовт. (№ 198).
11. Гендер и насилие. Практический подход к проблеме : програм. пособ. для сотрудников и руководителей учреждений здравоохранения. Нью-Йорк. URL: https://www.unfpa.org/sites/default/files/resource-pdf/genderbased_ru.pdf (дата звернення: 15.10.2020).
12. UNFPA (1998). Violence against Girls and Women: A Public Health Priority. UNFPA Gender Theme Group, Interactive Population Center. New York: UNFPA (дата звернення: 21.10.2020).
13. Бойко М. Д. Порівняльне трудове право : навч. посіб. Київ : Атіка, 2007. 384 с.
14. Анішук Н. В. Виникнення та сутність феномена гендерного насильства: історико-правовий екскурс. *Форум права*. 2008. № 1. С. 18–22. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2008-1/08anivre.pdf> (дата звернення: 19.10.2020).
15. Гонюкова Л. В. Гендерна політика в Україні: проблеми та перспективи. *Гендерна політика міст: історія і сучасність* : II міжнар. наук.-практ. конф. Озон-Інвест. Харків, 2007. Вип. 2. С. 33–38.
16. European Commission. What is gender-based violence? URL: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-based-violence/what-gender-based-violence_en (дата звернення: 20.10.2020).
17. Грицай І. О. Принцип гендерної рівності та механізм його забезпечення: теоретико-правовий аспект : дис. ... д-ра юрид. наук. Дніпро, 2018. 543 с.
18. Перунова О. С. Гендерно обумовлене насильство: поняття та ознаки. *Правове життя сучасної України* : Міжнар. наук.-практ. конф. : у 3 т. Одеса. (15 трав. 2020 р.). Гельветика. Одеса. 2020. Т. 1. С. 216–220.

Надійшла до редакції 09.12.2020

References

1. Zvit pro uchast delegatsii Verhovnoi Radi Ukrainy u 131-y Asamblei Mizhparlamentskogo Soyuzu 12 – 17 zhovtnya 2014 roku, m. Zheneva, Shveysarlya [Report on the participation of the delegation of the Verkhovna Rada of Ukraine in the 131st Assembly of the Inter-Parliamentary Union October 12-17, 2014, Geneva, Switzerland]. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/mpz/docs/2146_Zvit_IPU_131.htm (data zvernennya: 21.10.2020). [in Ukr.].
2. Lazor L. I. Osnovni tendentsii rozvitku zahistu sotsialnih prav lyudini v umovah globalizatsii [The main trends in the protection of social human rights in the context of globalization]. *Pravovi zasobi zabezpechennya ta zahistu prav lyudini : vitchiznyaniy ta zarubizhnyi dosvid: materialy mizhnar. nauk.-prakt. knf. Kn. 2. m. Lugansk, 21–22 kvIt. 2011 r. S. 6–10.* [in Ukr.].
3. Nasilie v otmoshenii zhenschin, 30 noyabrya 2017 [Violence against women, 30 November 2017.]. URL: <https://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women> (data zvernennya: 21.10.2020). [in Rus.].
4. Statut Orhanyzatsii Obiednanykh Natsii. Statut Mizhnarodnoho Sudu [Charter of the United Nations. Statute of the International Court of Justice] : mizhnar. dok. vid 26.06.1945 : red. vid 16.09.2005. Zakonodavstvo Ukrainy. Kyiv : Upr. kompiuteryz. system Aparatu Verkhov. Rady Ukrainy, 1996–2009. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_010. [in Ukr.].
5. Mizhnarodniy pakt pro ekonomichni, sotsialni i kulturni prava [International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text [in Ukr.].
6. Konventsiya Organizatsiyi Ob'ednanih Natsiy pro likvidatsiyu vsih form diskriminatsiyi shodo zhinok [United Nations Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women]. Bibliotечka golovi profspilkovogo komitetu 05.2005. 2005 r., № 5. [in Ukr.].
7. Perunova O. S. Genderno obumovlene nasilstvo: ponyattya ta oznaki [Gender-based violence: concepts and features]. *Pravove zhittya suchasnoyi Ukrainy* : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. : u 3 t. m. Odesa, 15 trav. 2020 r. T. 1. S. 216-220. [in Ukr.].
8. Kireev G.N. Suschnost nasiliya. Prometey [The essence of violence. Prometheus]. M 1990. 108 s. [in Rus.].
9. Konventsiya Radi Evropi pro zapobigannya nasilstvu stosovno zhinok i domashnomu nasilstvu ta borotbu iz tsimi yavischami (Stambulska konventsiya) [Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention)]. Dovidnik dlya chleniv parlamentu. Kiyiv, K. I.S., 2014 r. 101 s. [in Ukr.].

10. Pro zabezpechennya rivnih prav ta mozhlivostey zhinok i cholovikiv [On ensuring equal rights and opportunities for women and men] : Zakon Ukraini vid 8 veresnya 2005 № 2866-IV. Uryadoviy kur'Er 2005. 19 zhovt. (№ 198). [in Ukr.].
11. Gender i nasilie. Prakticheskiy podhod k problem [Gender and Violence.]: Programmnoe posobie dlya sotrudnikov i rukovoditeley uchrezhdeniy zdravoohraneniya. Nyu-York. URL: https://www.unfpa.org/sites/default/files/resource-pdf/genderbased_ru.pdf (data zvernennya: 15.10.2020). [in Rus.].
12. UNFPA (1998). Violence against Girls and Women: A Public Health Priority. UNFPA Gender Theme Group, Interactive Population Center. New York: UNFPA. (data zvernennya: 21.10.2020). [in Eng.].
13. Boyko M. D. Porivnyalne trudove parvo [Comparative labor law] : navch. posibnik. Atika. K. 2007. 384 s. [in Ukr.].
14. Anischuk N.V. Viniknennya ta sutnist fenomeny Gendernogo nasilstva: Istoriko-pravoviy ekskurs [Origin and essence of the phenomenon of gender violence: historical and legal digression]. Forum prava. 2008. № 1. S.18-22. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2008-1/08anvipe.pdf> (data zvernennya: 19.10.2020). [in Ukr.].
15. Gonyukova L.V. Genderna politika v Ukraini: problemi ta perspektivi [Gender policy in Ukraine: problems and prospects]. Genderna politika mist: Istoriya i suchasnist : II Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Ozon-Invest. Harkiv, 2007. Vip. 2. S. 33–38. [in Ukr.].
16. European Commission. What is gender-based violence? URL: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-based-violence/what-gender-based-violence_en (data zvernennya: 20.10.2020). [in Eng.].
17. Gritsay I. O. Printsip gendernoyi rivnosti ta mehanizm yogo zabezpechennya: teoretiko-pravoviy aspekt [The principle of gender equality and the mechanism of its provision: theoretical and legal aspect] : dis. ... d-ra yurid. nauk. Dnipro, 2018. 543 s. [in Ukr.].
18. Perunova O. S. Genderno obumovlene nasilstvo: ponyattya ta oznaki [Gender-based violence: concepts and features]. Pravove zhittya suchasnoyi Ukraini : mizhnar. nauk.-prakt. konf. : u 3 t. Odesa. (15 trav. 2020 r.). Gelvetika. Odesa. 2020. T. 1. S. 216-220. [in Ukr.].

SUMMARY

Viktoriya M. Rufanova. Concept and features of gender-based violence. In the article the author has studied the concept of "gender-based violence" and described its features. She has made an analysis of legislative categories that reveal features of gender-based violence.

Gender-based violence underlies global problems. This socially negative phenomenon covers all countries of the world. No country has been able to fully address gender-based violence because it has failed to achieve 100% gender equality. One of the most current trends in the development and protection of human rights on a global, global scale today is to ensure gender equality and prevent any violence based on gender.

The author suggests gender-based violence to mean a socially negative act (action or inaction) of a person / group of persons caused by the sexuality of a person / group of persons, which consists in causing physical, mental, sexual, economic harm or threat of their use and can be committed in private and public areas.

The most significant signs of gender-based violence are: committed in the form of actions or omissions; affects different categories of the population through their gender (women, men, people who have changed sex, persons of different sexual orientations), is a violation of the rights, freedoms, capabilities of the person and their guarantees, leads to restrictions on recognition, implementation or use rights, freedoms and opportunities; associated with physical, mental, sexual, economic violence, or the threat of its use, which causes harm to health; follows from the unequal power relations between men and women; based on outdated ideas and stereotypes about the social roles and functions of the individual; committed in the private and public spheres; causes deterioration of the position of the person in society; undermines the dignity of the person; undermines the authority, security, economic and social stability of the nation on a national and global scale.

Keywords: *gender, violence, gender-based violence, sex-based violence, discrimination, gender equality, violation of individual rights.*